

КОДЕКС ДІЯЛЬНОСТІ РЕЙТИНГОВОГО АГЕНТСТВА «КРЕДИТ-РЕЙТИНГ»

**прийнятий відповідно до рекомендацій Технічного Комітету IOSCO
(Міжнародної Організації Регуляторів Ринків Цінних Паперів)**

28 листопада 2006 року

Вступ

Рейтингові агентства відіграють важливу роль на сучасних ринках капіталів, надаючи учасникам ринку професійну оцінку кредитного ризику позичальників та їх боргових зобов'язань. Отримавши велику кількість інформації від позичальника, рейтингові агентства допомагають інвесторам та іншим учасникам ринку визначити важливу інформацію й проаналізувати кредитні ризики, з якими можуть зіткнутися інвестори, надавши позику тому чи іншому підприємству або придбавши цінні папери того чи іншого емітента. Рейтингові агентства допомагають зменшити існуючу диспропорцію інформації між позичальниками та емітентами, з одного боку, і кредиторами та покупцями боргових зобов'язань – з іншого.

У вересні 2003 року Технічний Комітет IOSCO (Міжнародна Організація Регуляторів Ринків Цінних Паперів) опублікував перелік Принципів діяльності рейтингових агентств. Принципи було розроблено для використання регуляторами ринків цінних паперів (Національні комісії з цінних паперів та фондового ринку або подібні до них органи), рейтинговими агентствами та іншими учасниками фінансового ринку, які зацікавлені у інформації щодо умов діяльності рейтингового агентства та шляхів використання учасниками ринку його висновків. Зважаючи на те, що рейтингові агентства регулюються та працюють по-різному у різних країнах, ці принципи відображають цілі найвищого рівня, для досягнення яких рейтингові агентства, регулятори, емітенти та інші учасники ринку повинні намагатись покращити захист інвестора, чесність, ефективність та прозорість ринків цінних паперів та знизити системний ризик. Принципи IOSCO було розроблено таким чином, щоб їх могли втілювати всі типи рейтингових агентств незалежно від країни. Однак, зважаючи на різноманітні ринкові, правові та регулятивні умови, в яких працюють рейтингові агентства, а також на різний розмір та бізнес-моделі агентств, втілення Принципів IOSCO може відбуватися за рахунок як ринкових, так і регулятивних механізмів.

Після публікації Принципів діяльності рейтингових агентств на основі додаткових консультацій між представниками IOSCO, рейтинговими агентствами, представниками Базельського комітету з нагляду за банківською діяльністю, Міжнародною асоціацією з нагляду за страховими послугами, а також між емітентами та громадськістю в цілому, Технічний Комітет IOSCO розробив та у грудні 2004 року опублікував деталізований Кодекс засад діяльності рейтингових агентств, даючи вказівки щодо того, як ці принципи можна втілити на практиці.

Кодекс діяльності рейтингового агентства «Кредит-Рейтинг» було розроблено відповідно до вимог Технічного Комітету IOSCO та Кодексу засад діяльності рейтингових агентств для підвищення прозорості ринку, надання можливості учасникам українського фінансового ринку та його регуляторним органам робити висновки щодо ступеня впровадження агентством міжнародного Кодексу, та діяти відповідно до цього.

Рейтингове агентство «Кредит-Рейтинг» засвідчує, що норми цього Кодексу повністю, без винятків, відповідають Принципам діяльності рейтингових агентств та Кодексу засад діяльності рейтингових агентств, що затверджені IOSCO. На підставі цього Кодексу менеджмент рейтингового агентства формує власну внутрішню політику. Агентство «Кредит-Рейтинг» визначає посадовців, на яких покладено функцію підтримки зв'язків з учасниками фондового ринку та широким загалом стосовно будь-яких питань, сумнівів та скарг, що можуть надходити на адресу агентства «Кредит-Рейтинг» і стосуються цього Кодексу.

Головна мета Кодексу – забезпечити захист інвестора, шляхом надання йому об'єктивної, повної та своєчасної інформації щодо позичальників та емітентів, які діють на ринку капіталу, гарантуючи при цьому чесність рейтингового процесу. Для досягнення цієї мети життєво необхідним є збереження незалежності рейтингових

агентств від емітентів, яких вони обслуговують. Положення Кодексу, в яких йдеться про обов'язки рейтингового агентства перед емітентом, розроблені для покращення якості кредитних рейтингів та їхньої цінності для інвесторів. Ці положення не повинні розглядатися, як такі, що підривають незалежність рейтингового агентства чи його можливість надавати своєчасні рейтингові оцінки.

Згідно з Принципами діяльності рейтингових агентств Технічного Комітету IOSCO Структура Кодексу складається з трьох розділів:

- якість та чесність рейтингового процесу;
- незалежність рейтингового агентства та запобігання виникненню конфліктів інтересів;
- відповідальність рейтингового агентства перед інвесторами та емітентами.

КОДЕКС ДІЯЛЬНОСТІ РЕЙТИНГОВОГО АГЕНТСТВА «КРЕДИТ-РЕЙТИНГ»

1. Якість та чесність рейтингового процесу

Якість рейтингового процесу

- 1.1. Рейтингове агентство «Кредит-Рейтинг» використовує затверджені процедури для забезпечення чесного та всебічного аналізу усієї доступної агентству важливої інформації, який проводиться відповідно до опублікованих рейтингових методологій.
- 1.2. Рейтингове агентство «Кредит-Рейтинг» використовує обґрунтовані та систематизовані методології, а адекватність присвоєних рейтингів підлягає підтвердженню на основі історичного рівня дефолтів за кожним рівнем рейтингів.
- 1.3. При визначенні кредитоспроможності позичальника, аналітики, залучені до підготовки рейтингового звіту про будь-яку рейтингову подію (визначення, підтвердження або зміну рейтингу), використовують виключно методології та застосовують процедури, затверджені рейтинговим агентством «Кредит-Рейтинг».
- 1.4. Кредитний рейтинг визначається Рейтинговим Комітетом агентства «Кредит-Рейтинг», а не окремим аналітиком агентства; рейтинг відображає всю наявну інформацію, є релевантним, а також відповідає затвердженій методології. Агентство «Кредит-Рейтинг» залучає до роботи в Рейтинговому Комітеті аналітиків, що мають належні знання та досвід у визначенні рейтингової оцінки того чи іншого позичальника або зобов'язання.
- 1.5. Рейтингове агентство «Кредит-Рейтинг» зберігає всю необхідну інформацію щодо визначення рейтингової оцінки щонайменше протягом 3 років після рейтингової дії, якщо інше не встановлено чинним законодавством або не є необхідним для рейтингової процедури.
- 1.6. Рейтингове агентство «Кредит-Рейтинг» та його аналітики вживають заходів для уникнення публікації будь-яких аналітичних матеріалів та звітів, які містять не репрезентативну інформацію або таку, що викривляє реальну картину кредитоспроможності окремого позичальника або зобов'язання.
- 1.7. Рейтингове агентство «Кредит-Рейтинг» підтверджує, що воно володіє достатніми ресурсами для проведення високоякісного рейтингового аналізу всіх зобов'язань та позичальників, яких воно оцінює. Приймаючи рішення щодо рейтингування чи оновлення рейтингу зобов'язання або позичальника, агентство «Кредит-Рейтинг» зважає, чи достатньо у нього професійних фахівців для проведення всебічних рейтингових досліджень і чи зможуть ці фахівці отримати всю необхідну інформацію для проведення такого аналізу.
- 1.8. Рейтингове агентство «Кредит-Рейтинг» організує роботу свого персоналу таким чином, щоб забезпечити його безперервну роботу та уникнути дискретності рейтингового процесу.

Моніторинг та оновлення

- 1.9. Одразу ж після визначення рейтингу агентство «Кредит-Рейтинг» розпочинає його моніторинг на постійній основі та оновлює рейтинг шляхом:
 - 1.9.1. регулярного перегляду кредитоспроможності позичальника;
 - 1.9.2. ініціювання перегляду рейтингу через обґрунтоване обачне ставлення до інформації, яка може бути підставою для зміни рейтингу (включно до його відкликання) відповідно до затвердженої методології;
 - 1.9.3. оновлення рейтингу із визначеною періодичністю, враховуючи результати проведеного аналізу.
- 1.10. За умов публікації рейтингу для широкого загалу агентство «Кредит-Рейтинг» публічно оголошує про припинення оновлення (якщо таке відбулося) цього рейтингу позичальника чи зобов'язання. У разі публікації

агентством «Кредит-Рейтинг» рейтингу, що не оновлюється, зазначається дата останнього оновлення та факт, що рейтинг наразі не оновлюється.

Чесність рейтингового процесу

- 1.11. Діяльність рейтингового агентства «Кредит-Рейтинг» та його працівників відповідає чинному законодавству та регуляторним вимогам щодо рейтингових агентств в Україні.
- 1.12. Рейтингове агентство «Кредит-Рейтинг» та його працівники поведуться чесно та відкрито з емітентами, інвесторами, учасниками ринку та громадськістю.
- 1.13. Працівники рейтингового агентства «Кредит-Рейтинг» мають відповідати високим морально-етичним вимогам, агентство «Кредит-Рейтинг» не приймає на роботу людей із скомпрометованою репутацією.
- 1.14. Рейтингове агентство «Кредит-Рейтинг» та його працівники не надають явно чи неявно гарантії щодо рівня рейтингу до моменту його визначення. Це не обмежує рейтингове агентство у наданні прогнозних оцінок щодо рівня кредитного рейтингу інструментів структурного фінансування та схожих транзакцій.
- 1.15. Рейтингове агентство «Кредит-Рейтинг» затверджує політику та процедури для втілення цього Кодексу, а також призначає посадовця, який є відповідальною особою за відповідність агентства «Кредит-Рейтинг» та його працівників нормам Кодексу та профільного законодавства і регуляторних актів. Діяльність та оплата такого посадовця незалежна від результату рейтингових дій агентства.
- 1.16. У разі виникнення підозри, що працівник чи сторона, відповідальна перед агентством «Кредит-Рейтинг», здійснює незаконні, неетичні дії або дії, що суперечать Кодексу, працівник рейтингового агентства, якому це стало відомо, має негайно повідомити про це посадову особу, яка є відповідальною за контроль виконання норм Кодексу, або керівництво агентства «Кредит-Рейтинг» для прийняття відповідних заходів. Працівники рейтингового агентства не зобов'язані бути фахівцями у сфері права. Проте, працівники мають повідомляти про події, що здаються їм підозрілими. Посадова особа агентства «Кредит-Рейтинг», яка отримала таке повідомлення, має вжити відповідних заходів, передбачених законом, регуляторними нормами та правилами рейтингового агентства. Керівництво агентства «Кредит-Рейтинг» має запобігти переслідуванню працівників, які роблять такі повідомлення, з боку інших співробітників рейтингового агентства.

2. Незалежність рейтингового агентства та запобігання виникненню конфлікту інтересів

Загальні положення

- 2.1. Рейтингове агентство «Кредит-Рейтинг» не уникає рейтингових дій під впливом потенційних наслідків (економічних, політичних тощо) для агентства, позичальника, інвестора чи інших учасників фондового ринку.
- 2.2. Рейтингове агентство «Кредит-Рейтинг» та його працівники використовують виважений та професійний підхід задля збереження незалежності та об'єктивності.
- 2.3. При визначенні та оновленні кредитного рейтингу оцінюють лише фактори, що стосуються рейтингового аналізу.
- 2.4. Визначений агентством «Кредит-Рейтинг» кредитний рейтинг позичальника чи зобов'язання не може перебувати під впливом існування ділових відносин або потенційних змін у цих відносинах між рейтинговим агентством (або пов'язаних з ним структур) та позичальником чи будь-якою іншою організацією або відсутності таких відносин.
- 2.5. Рейтингове агентство «Кредит-Рейтинг» відокремлює, фактично та юридично, свою рейтингову діяльність від будь-якої іншої діяльності, включаючи

консультування, що може призвести до конфлікту інтересів. Агентство «Кредит-Рейтинг» забезпечує наявність механізмів запобігання виникненню конфлікту інтересів з основною діяльністю агентства при здійсненні інших ділових операцій (не пов'язаних з рейтингуванням).

Політика та процедури рейтингового агентства

- 2.6. Рейтингове агентство «Кредит-Рейтинг» використовує внутрішні процедури, що виявляють та регулюють будь-які існуючі конфлікти інтересів, а також запобігають виникненню потенційних конфліктів інтересів, які можуть позначитися на висновках рейтингового агентства або його працівників, що впливають на рейтингове рішення. Цей Кодекс також засвідчує, що агентство «Кредит-Рейтинг» буде виявляти та уникати конфліктів інтересів через управлінські заходи.
- 2.7. Рейтингове агентство «Кредит-Рейтинг» повно, вчасно, чітко, всебічно та публічно розкриває існуючі та потенційні конфлікти інтересів.
- 2.8. Рейтингове агентство «Кредит-Рейтинг» розкриває загальну природу формування тарифної політики. У разі отримання від об'єкта рейтингування інших платежів, окрім плати за рейтингові послуги, таких як плата за консультаційні послуги, рейтингове агентство «Кредит-Рейтинг» розкриває пропорційне відношення цих платежів до плати за рейтингові послуги.
- 2.9. З метою запобігання виникненню конфліктів інтересів рейтингове агентство «Кредит-Рейтинг» та його працівники не беруть участі в торгівлі цінними паперами та деривативами.
- 2.10. У випадках коли об'єкти рейтингування (такі як уряди) мають наглядові функції за діяльністю рейтингових агентств, агентство «Кредит-Рейтинг» використовує для проведення рейтингових дій працівників, не включених в процес взаємодії з об'єктом рейтингування з питань здійснення останнім наглядових функцій.

Незалежність аналітиків та працівників рейтингового агентства

- 2.11. Система звітування працівників агентства «Кредит-Рейтинг» та система компенсацій структуровані таким чином, щоб запобігти виникненню або ефективно контролювати потенційні конфлікти інтересів. Оплата праці аналітиків агентства «Кредит-Рейтинг» не залежить від розміру доходу, що рейтингове агентство отримує від емітента, в рейтингуванні якого ці аналітики беруть участь.
- 2.12. Аналітики агентства «Кредит-Рейтинг», що безпосередньо залучені до рейтингового процесу, не можуть ініціювати обговорення або брати участь в обговоренні тарифів та платежів із будь-яким позичальником, в рейтингуванні якого ці аналітики беруть участь.
- 2.13. Працівники агентства «Кредит-Рейтинг» не можуть брати участь або впливати на визначення кредитного рейтингу будь-якого позичальника чи зобов'язання, якщо ці працівники:
 - 2.13.1. володіють цінними паперами або деривативами позичальника, який є об'єктом рейтингування, окрім прав володіння у диверсифікованих інститутах спільного інвестування;
 - 2.13.2. володіють цінними паперами або деривативами сторони, пов'язаної із позичальником, який є об'єктом рейтингування, володіння якими може спричинити конфлікт інтересів, окрім прав володіння у диверсифікованих інститутах спільного інвестування;
 - 2.13.3. були протягом останніх 3 років працівниками або мали інші ділові стосунки із позичальником, який є об'єктом рейтингування, що може спричинити конфлікт інтересів;

- 2.13.4. мають безпосередні зв'язки (дружина, чоловік, батьки, дитина, партнер тощо) з працівником позичальника, який є об'єктом рейтингування;
- 2.13.5. мають або мали зв'язки із позичальником, який є об'єктом рейтингування чи пов'язаною з ним стороною, що може спричинити конфлікт інтересів.
- 2.14. Аналітики агентства «Кредит-Рейтинг» та інші особи, пов'язані з рейтинговим процесом, а також члени їхніх родин, не мають права купувати, продавати чи проводити інші операції з цінними паперами, які емітовані, гарантовані чи підтримуються іншим способом стороною, що належить до пріоритетної відповідальності аналітиків, окрім прав володіння у диверсифікованих інститутах спільного інвестування.
- 2.15. Працівники агентства «Кредит-Рейтинг» не можуть просити чи вимагати грошей, подарунків чи послуг від будь-якої сторони, з якою рейтингове агентство веде справи, і не можуть приймати подарунки від неї у будь-якій формі, вартість яких перевищує 50 грн.
- 2.16. Будь-який працівник агентства «Кредит-Рейтинг», залучений до приватних відносин, що створюють потенційну небезпеку виникнення конфлікту інтересів (наприклад, особисті тісні стосунки з працівником підприємства, який є об'єктом рейтингування), має повідомити про такі відносини відповідній посадовій особі рейтингового агентства.

3. Відповідальність рейтингового агентства перед інвесторами та емітентами

Прозорість та своєчасність рейтингового розкриття

- 3.1. Рейтингове агентство «Кредит-Рейтинг» вчасно поширює інформацію про свої рейтингові рішення відносно цінних паперів, призначених для публічного розміщення, або емітентів таких цінних паперів.
- 3.2. Політика рейтингового агентства «Кредит-Рейтинг» щодо публікації рейтингів, звітів та оновлень включає такі положення:
 - 3.2.1. вперше визначений кредитний рейтинг позичальника чи зобов'язання публікується безкоштовно та на недискримінаційних засадах для широкого загалу за умов надання позичальником згоди на його публікацію (окрім визначення рейтингів у сфері публічних фінансів), якщо інше не встановлено чинним законодавством;
 - 3.2.2. вперше визначений кредитний рейтинг у сфері публічних фінансів (уряд, органи місцевого самоврядування тощо) публікується безкоштовно та на недискримінаційних засадах для широкого загалу незалежно від наявності згоди позичальника, якщо інше не встановлено чинним законодавством;
 - 3.2.3. публікація інформації про всі подальші рейтингові рішення (підтвердження, зміну рейтингу чи прогнозу, призупинення або відкликання) щодо рейтингу, раніше опублікованого за згодою позичальника, здійснюється рейтинговим агентством безкоштовно та на недискримінаційних засадах для широкого загалу незалежно від наявності згоди позичальника, якщо інше не встановлено чинним законодавством.
- 3.3. Рейтингове агентство «Кредит-Рейтинг» зазначає по кожному присвоєному рейтингу дату визначення та останнього оновлення.
- 3.4. Рейтингове агентство «Кредит-Рейтинг» разом із публікацією рейтингів обґрунтовує рейтингове рішення, щоб надати стороннім особам достатнє підґрунтя для розуміння, яким чином був визначений рейтинг. Ця інформація включає, окрім всього, значення рівня рейтингу відповідно до рейтингової шкали та період, за який агентство проаналізувало діяльність позичальника під час прийняття рейтингового рішення.

- 3.5. При визначенні та перегляді кредитного рейтингу агентство «Кредит-Рейтинг» пояснює у своїх прес-релізах та звітах основні фактори, на яких ґрунтується рейтингове рішення.
- 3.6. Як правило, перед визначенням або оновленням рейтингу агентство «Кредит-Рейтинг» інформує позичальника про визначальні фактори та основні висновки, на яких ґрунтуватиметься рейтингове рішення, щоб надати позичальнику можливість з'ясувати і пояснити всі спірні питання та уникнути можливих хибних висновків чи інших трактувань, що мають бути враховані рейтинговим агентством при визначенні рейтингу. Агентство «Кредит-Рейтинг» має ретельно вивчити відповідь. У разі якщо агентство «Кредит-Рейтинг» не проінформувало про це позичальника заздалегідь, агентство має проінформувати його якнайшвидше і пояснити причини затримки.
- 3.7. З метою підвищення прозорості та надання учасникам ринку змоги якнайліпше судити про користь рейтингів, агентство «Кредит-Рейтинг», за можливості, публікує відповідну статистику кількості дефолтів за кожним рівнем рейтингів і чи змінилася кількість дефолтів з часом, щоб надати підґрунтя для розуміння результатів за кожним рівнем рейтингів, їх зміни з часом та дати можливість порівняти відповідні рейтингові оцінки різних рейтингових агентств. У випадку, коли статистика кількості дефолтів суперечить рівням рейтингів і може бути джерелом недостовірної інформації для користувачів рейтингів, рейтингове агентство має пояснити природу цих невідповідностей.
- 3.8. Для кожного рейтингу агентство «Кредит-Рейтинг» зазначає, чи був позичальник залучений до рейтингового процесу. Кожний рейтинг, визначений не за ініціативою позичальника, на основі публічної інформації має позначку (рі). Політика та процедури рейтингового агентства «Кредит-Рейтинг» стосовно цих рейтингів включає такі положення:
 - 3.8.1. агентство «Кредит-Рейтинг» визначає рейтинги за публічною інформацією тільки за наявності необхідного обсягу публічно доступної інформації про позичальника;
 - 3.8.2. у випадках, коли це можливо, перед публікацією рейтингу за публічною інформацією агентство «Кредит-Рейтинг» інформує позичальника про визначальні фактори та основні висновки, на яких ґрунтується рейтингове рішення, для надання позичальникові можливості з'ясувати і пояснити всі спірні питання та уникнути можливих хибних висновків чи інших трактувань, які мають бути враховані рейтинговим агентством при визначенні рейтингу.
- 3.9. Оскільки користувачі кредитних рейтингів покладаються на адекватність методологій, практик, процедур та процесів рейтингового агентства, агентство «Кредит-Рейтинг» повністю та публічно висвітлює будь-які вагомні зміни до методологій, практики, процедур та процесів. У разі можливості, такі публікації мають передувати змінам у чинних методологіях. Рейтингове агентство «Кредит-Рейтинг» зважає на різноманітність застосувань кредитних рейтингів під час внесення змін до методологій, практики, процедур та процесів.

Поводження із конфіденційною інформацією

- 3.10. Рейтингове агентство «Кредит-Рейтинг» застосовує процедури та механізми захисту конфіденційної інформації, що надається позичальниками, на умовах договору про конфіденційність або іншої взаємної домовленості. Згідно із законодавчими та регуляторними нормами, агентство «Кредит-Рейтинг» та його працівники не розголошують конфіденційну інформацію в прес-релізах, на конференціях, майбутнім працівникам або у розмовах із інвесторами, позичальниками, іншими особами тощо, окрім випадків, коли це передбачено договором про конфіденційність.
- 3.11. Рейтингове агентство «Кредит-Рейтинг» використовує конфіденційну інформацію тільки у межах рейтингового процесу та згідно з умовами угоди про конфіденційність з емітентом.

- 3.12. Працівники агентства «Кредит-Рейтинг» докладають усіх можливих зусиль для захисту власності компанії та інформації, що належить рейтинговому агентству, від крадіжок, підробок і несанкціонованого доступу та використання.
- 3.13. Працівники рейтингового агентства «Кредит-Рейтинг» не здійснюють операції із цінними паперами, якщо вони володіють конфіденційною інформацією про їх емітентів.
- 3.14. З метою збереження конфіденційної інформації, працівники агентства «Кредит-Рейтинг» повинні дотримуватись внутрішньої політики рейтингового агентства щодо торгівлі цінними паперами і періодично (не менше ніж один раз на рік) засвідчувати свою відповідність вимогам цієї політики.
- 3.15. Працівники рейтингового агентства «Кредит-Рейтинг» не висвітлюють будь-яку непублічну інформацію щодо рейтингових рішень або можливих рейтингових дій, окрім як позичальникові та його уповноваженому представникові.
- 3.16. Працівники рейтингового агентства «Кредит-Рейтинг» не розголошують конфіденційну інформацію представникам будь-яких інших сторін, а також іншим працівникам рейтингового агентства, якщо це не пов'язано з проведенням рейтингового аналізу.
- 3.17. Працівники рейтингового агентства «Кредит-Рейтинг» не використовують або не розголошують конфіденційну інформацію з метою торгівлі цінними паперами або з будь-якою іншою метою, окрім здійснення своїх службових обов'язків працівника рейтингового агентства.